

Trestná zodpovednosť právnických osôb v Slovenskom právnom poriadku

Criminal liability of legal persons in the Slovak legal order

Dušan Korgo

Kľúčové slová:

trestný čin, trestná zodpovednosť, trest, právnická osoba.

Key words:

crime, criminal liability, punishment, legal person.

Úvod

V Slovenskej republike bol dňa 13. novembra 2015 schválený **nový zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov/ ďalej len zákon/**. Návrh zákona predložila Vláda Slovenskej republiky a bol vypracovaný na základe Návrhu opatrení na zabezpečenie plnenia odporúčaní prijatých Pracovnou skupinou OECD pre úplatkárstvo v medzinárodných obchodných transakciách pre Slovenskú republiku. Nový zákon **nadobudol účinnosť dňa 01. júla 2016**. Prijatie nového zákona vychádza najmä z **medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky** a taktiež z potreby priblížiť sa legislatíve ostatných členských štátov Európskej únie, nakoľko vo všetkých členských štátoch, s výnimkou Spolkovej republiky a Nemecka, sú súdmi v trestnom konaní právnickým osobám ukladané tresty a ochranné opatrenia, v rámci zavedenej trestnej zodpovednosti právnických osôb/ ďalej len PO/ v podobe trestných dôsledkov trestného činu spáchaného fyzickou osobou konajúcou za právnickú osobu formou pričítania právnickej osobe. Slovenská republika ako zmluvná strana Dohovoru OECD o boji s podplácaním zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách ako aj vzhľadom na iné medzinárodne a medzivládne záväzky je zaviazaná zaviesť výkon sankcií trestnej povahy voči právnickým osobám. V prípade, ak by Slovenská republika nepristúpila k zavedeniu **pravej trestnej zodpovednosti právnických osôb**, tak okrem skutočností, že na pravidelných hodnoteniach WGB/OECD by nám bola opätovne vytýkaná absencia efektívnej úpravy zodpovednosti právnických osôb vo vzťahu k postihovaniu podplácania zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách, nastala by aj situácia, keď výkon sankcií trestnej povahy voči právnickým osobám by bolo možné uskutočňovať len vtedy, ak by boli uložené cudzími orgánmi. Prijatie zákona o trestnej zodpovednosti PO sprevádzali výrazné spory v odbornej verejnosti, keď pomerne veľká časť sudcov, prokurátorov, či advokátov bola zásadne proti jej zavedeniu a to aj napriek tomu, že niektoré medzinárodné zmluvy sa vykladali tak, že sa zavedenie trestnej zodpovednosti PO vyžaduje ako splnenie v roku 2010. V predchádzajúcom období bol na Slovensku prijatý zákon č. 224/2010 Z. z., ktorý zaviedol tzv. **nepravú trestnú zodpovednosť** právnických osôb, zakotvením dvoch za tým účelom vytvorených ochranných opatrení voči právnickým osobám, a to Zhabanie peňažnej čiastky a Zhabanie majetku. Prijatá novela však nezaviedla trestnoprávnu zodpovednosť právnických osôb v pravom zmysle, pretože zaviedla iba možnosť sankcionovať právnické osoby za protiprávne konanie prostredníctvom vyššie uvedených ochranných opatrení. Toto bolo napravená až novým, hore uvedeným zákonom.

K zákonu o trestnej zodpovednosti PO je potrebné vo všeobecnosti uviesť, že obsahuje hmotnoprávne ustanovenia, ktoré sa týkajú trestnej zodpovednosti PO, zániku trestnosti činu z dôvodu účinnej ľútosti ako aj ustanovenia o ukladaní trestov, pričom tam kde tento zákon nemá výslovnú úpravu použije sa podporne Trestný zákon (napríklad pri posudzovaní premlčania trestného stíhania) ak to nevylučuje povaha veci (napríklad aplikácia o veku v Trestnom zákone neprichádza pri PO do úvahy). Zároveň obsahuje aj procesné ustanovenia, ktoré sa týkajú konania proti PO – vznesenie obvinenia, zastupovanie PO v trestnom konaní, schvaľovanie právnych úkonov PO ktoré sa týkajú zrušenia, či zmeny PO a podobne – podporne sa tu bude aplikovať Trestný poriadok – napríklad ohľadne riadnych opravných prostriedkov, či mimoriadnych opravných prostriedkov. Trestná zodpovednosť PO sa bude týkať len trestných činov, ktorých sa PO dopustí po nadobudnutí účinnosti zákona, t. j. po 01.07.2016. Je potrebné priznať, že princíp trestnej zodpovednosti PO je slovenskému trestnému právu cudzí a zásady na ktorých je vybudované trestné právo hmotné bude možné realizovať v konaní proti PO len

veľmi obtiažne. Je na tomto mieste potrebné tiež zdôrazniť, že trestné právo v SR bolo a je vybudované na **zása-
de zodpovednosti za zavinené konanie** s tým, že spravidla sa vyžaduje úmyselné zavinenie. Trestné právo nie je teda postavené na základe objektívnej zodpovednosti za spôsobený následok, ale podstatným je konanie, ktoré k tomuto následku vedie, pričom pre trestné právo je relevantným len také konanie, ktoré je páchatelom zavinené. Z uvedeného vyplýva, že následky, ktoré plynú z konaní FO sa FO môžu pričítať iba v prípade, ak tento následok úmyselne zavinila. Len v obmedzenom množstve trestných činov Trestný zákon pripúšťa aj nedbanlivostné trestné činy, pričom následky, ktoré boli FO nezavinené sa jej v trestnom práve nemôžu pričítať. V tomto smere je nutné zdôrazniť a zopakovať, že **právnická osoba je len umelá právna konštrukcia** (právnické osoby sú výtvorom právneho poriadku) a preto musí mať zákonom stanovený mechanizmus svojho konania, nakoľko bez fyzických osôb by, ako fiktívna osoba, nedokázala konať (myslieť, mylíť sa, byť v omyle), s tým, že konanie zákonom stanovených fyzických osôb, ktoré konajú v mene právnickej osoby, sa potom právne považuje za konanie samotnej právnickej osoby (ide teda fakticky o konanie fyzickej osoby, ktoré však táto fyzická osoba vykonáva v mene právnickej osoby a preto sa takéto konanie považuje právne za konanie právnickej osoby, t. j. ide o konanie, ktoré je pričítané samotnej právnickej osobe). V mene právnickej osoby alebo v jej zastúpení musí preto, de facto, konať konkrétna fyzická osoba, avšak za autora konania (činu) sa považuje právnická osoba.

ZÁKLADY TRESTNEJ ZODPOVEDNOSTI PRÁVNICKÝCH OSÔB

Trestné činy právnických osôb

V § 3 zákona sa uvádza taxatívny výpočet trestných činov upravených v osobitnej časti Trestného zákona, u ktorých dochádza k vzniku trestnej zodpovednosti právnickej osoby, ak sú spáchané právnickou osobou spôsobom určeným v § 4. Vymedzený katalóg trestných činov zohľadňuje jednak medzinárodné záväzky Slovenskej republiky, ktoré jej vyplývajú z medzinárodných nástrojov, ktorými je Slovenská republika viazaná, ako aj záväzky Slovenskej republiky vyplývajúce jej z členstva v Európskej únii. Výpočet trestných činov u ktorých vzniká trestná zodpovednosť právnickej osoby je súčasne doplnený o tie trestné činy, u ktorých je s ohľadom na ich povahu a na poznatky aplikačnej praxe ich stíhanie v záujme Slovenskej republiky (predovšetkým daňové trestné činy)¹. S ohľadom na stály vývoj medzinárodnej agendy je možné do budúca očakávať potrebu ďalšej modifikácie tohto katalógu trestných činov.

Na účely tohto zákona sa trestnými činmi rozumejú trestné činy upravené v osobitnej časti Trestného zákona, a to *nedovolená výroba omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 a 173, šírenie toxikománie podľa § 174, obchodovanie s ľuďmi podľa § 179, sexuálne násilie podľa § 200, sexuálne zneužívanie podľa § 201 až 202, ohrozovanie mravnej výchovy mládeže podľa § 211, podielnic-
tvo podľa § 231 a 232, legalizácia príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 a 234, úžera podľa § 235, neoprávnený prístup do počítačového systému podľa § 247, neoprávnený zásah do počítačového systému podľa § 247a, neoprávnený zásah do počítačového údajov podľa § 247b, neoprávnené zachytávanie počítačových údajov podľa § 247c, výroba a držba prístupového zariadenia, hesla do počítačového systému alebo iných údajov podľa § 247d, neoprávnené zamestnávanie podľa § 251a, poškodzovanie finančných záujmov Európskej únie podľa § 261 až 263, poškodzovanie spotrebiteľa podľa § 269, nekalé obchodné praktiky voči spotrebiteľovi podľa § 269a, falšovanie, pozmeňovanie a neoprávnená výroba peňazí a cenných papierov podľa § 270, uvádzanie falšovaných, pozmenených a neoprávnené vyrobených peňazí a cenných papierov podľa § 271, výroba a držba falšovateľského náčinia podľa § 272, skrátenie dane a poistného podľa § 276, neodvedenie dane a poistného podľa § 277, daňový podvod podľa § 277a, nezaplata-
nie dane a poistného podľa § 278, marenie výkonu správy daní podľa § 278a, všeobecné ohrozenie podľa § 284 a 285, nedovolené ozbrojovanie a obchodovanie so zbraňami podľa § 294 a 295, založenie, zosnovanie a podporovanie zločineckej skupiny podľa § 296, založenie, zosnovanie a podporovanie teroristickej skupiny podľa § 297, nedovolená výroba a držanie jadrových materiálov, rádioaktívnych látok, vysoko rizikových chemických látok a vysoko rizikových biologických agensov a toxínov podľa § 298 a 299, ohrozenie a poškodenie životného prostredia podľa § 300 a 301, neoprávnené nakladanie s odpadmi podľa § 302, neoprávnené vypúšťanie znečisťujúcich látok podľa § 302a, porušo-
vanie ochrany vôd a ovzdušia podľa § 303 a 304, porušovanie ochrany rastlín a živočíchov podľa § 305, porušovanie ochrany stromov a krov podľa § 306, teror podľa § 313 a 314, prijímanie úplatku podľa § 328 až 330, podplácanie podľa § 332 až 334, nepriama korupcia podľa § 336, prevádzkačstvo podľa § 355 a 356, kupliarstvo podľa § 367, výroba detskej pornografie podľa § 368, rozširovanie detskej pornografie podľa § 369, prechovávanie detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení podľa § 370, ohrozovanie mravnosti podľa § 371 a 372, terorizmus a niektoré formy účasti na terorizme podľa § 419, podpora a propagácia skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 421 a 422, výroba extrémistických materiálov podľa § 422a, rozširovanie extrémistických mate-*

¹ Dôvodová správa k zákonu č. 91/2016 Z.z.

riádov podľa § 422b, prechovávanie extrémistických materiálov podľa § 422c, popieranie a schvaľovanie holokaustu a zločinov politických režimov podľa § 422d, hanobenie národa, rasy a presvedčenia podľa § 423, podnecovanie k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti podľa § 424 a podnecovanie, hanobenie a vyhrážanie osobám pre ich príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, farbe pleti, etnickej skupine alebo pôvodu rodu podľa § 424a.

Tu je však potrebné uviesť, že v nich chýba celý rad majetkových trestných činov, ktorých páchanie je pomerne bežné aj v mene, v záujme, v prospech či v rámci činnosti PO. Tak napríklad sa právnická osoba nemôže dopustiť napríklad trestných činov: podvodu, sprenevery, úverového podvodu, poisťovacieho podvodu, subvenčného podvodu, porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku, respektíve celého radu tzv. úpadkových trestných činov – poškodzovanie veriteľa, zvýhodňovanie veriteľa, marenia konkurzného konania, marenie exekučného konania, zavineného úpadku, podvodného úpadku alebo ohrozovacieho trestného činu skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie, ktorý sa podporne využíva najmä pri daňových trestných činoch. Je nepochopiteľné, že vyššie uvedené trestné činy absentujú vo výpočte trestných činov, ktorých sa môže dopustiť PO, nakoľko podstatná časť trestnej činnosti páchanej v mene, prostredníctvom, či v záujme PO sa týka majetkovej trestnej činnosti a to najmä podvodných konaní, či tzv. úpadkových trestných činov. Vo výpočte trestných činov chýba aj napríklad krivé obvinenie, nakoľko je celkom dobre možné, že trestná zodpovednosť PO bude účelovo zneužívaná napríklad v rámci konkurenčného boja na podávanie šikanózných trestných oznámení a podobne.

Trestná zodpovednosť právnickej osoby

Na trestnú zodpovednosť právnických osôb sa vzťahujú, s odchýlkami ustanovenými týmto návrhom zákona, aj všetky ustanovenia všeobecnej časti Trestného zákona o príprave na zločin, o pokuse, o okolnostiach vylučujúcich protiprávnosť činu, o základných zásadách ukladania sankcií, o ukladaní a výkone jednotlivých trestov, o zániku trestnosti a trestu.

Podľa § 4 ods. 1 “trestný čin uvedený v § 3 je spáchaný právnickou osobou, ak je spáchaný v jej prospech, v jej mene, v rámci jej činnosti alebo jej prostredníctvom, ak konal

- štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu,
- ten, kto vykonáva kontrolnú činnosť alebo dohľad v rámci právnickej osoby, alebo,
- iná osoba, ktorá je oprávnená zastupovať právnickú osobu alebo za ňu rozhodovať“.

Uvedené ustanovenie definuje trestný čin spáchaný právnickou osobou a upravuje podmienky vyvodenia trestnej zodpovednosti voči právnickej osobe za jeho spáchanie prostredníctvom tzv. pričítateľnosti trestného činu právnickej osobe. Vzhľadom k skutočnosti, že vznik a existencia právnických osôb predstavuje určitú právnu konštrukciu, musí byť právom konštruovaný i spôsob konania právnických osôb ako subjektov práva navonok, nakoľko právnická osoba ako celok nedisponuje vôľovou zložkou, nemôže teda podľa takejto vlastnej vôle jednať a navonok ju prejavovať. Z uvedeného dôvodu právny poriadok stanovuje, že vlastné konanie právnickej osoby predstavujú tie prejavy vôle, ktoré menom právnickej osoby konajú ňou určené orgány alebo zástupcovia právnickej osoby ako fyzické osoby a právne následky spojené s týmito prejavmi sa pričítajú priamo právnickej osobe ako subjektu práva. Osoby, ktorých protiprávne konanie je následne pričítané právnickej osobe sú vymedzené v odseku 1 s ohľadom na požiadavky medzinárodných nástrojov a právne záväzných aktov EÚ. Skúmanie zavinenia u trestných činov právnických osôb je vylúčené z povahy veci, nakoľko právnická osoba ako právny konštrukt nedisponuje na rozdiel od fyzickej osoby vôľovou zložkou, ktorá je základom zavinenia u fyzických osôb. Prvým predpokladom trestnej zodpovednosti právnickej osoby je, že došlo k spáchaniu trestného činu. Druhým predpokladom, kedy sa trestný čin považuje za spáchaný právnickou osobou je existencia príčinnej súvislosti na jednej strane medzi záujmom právnickej osoby, činnosťou právnickej osoby (bez ohľadu na okolnosť, či ide o činnosť, ktorú má povolenú resp. zapísanú v príslušnom registri ako predmet činnosti resp. podnikania) alebo tou okolnosťou, že právnická osoba vystupuje len ako prostriedok na páchanie trestnej činnosti a na druhej strane protiprávne konanie fyzickej osoby², ktorá

- koná ako štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu, alebo iná osoba, ktorá je oprávnená menom právnickej osoby alebo za právnickú osobu konať (na základe zmluvného zastúpenia, napr. prokurista); štatutárnym orgánom resp. členom štatutárneho orgánu je ten, kto je na konanie za právnickú osobu oprávnený zmluvou o zriadení právnickej osoby, zakladacou listinou alebo zákonom (§ 20 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Otázky kto je štatutárom sú riešené v príslušných právnych predpisoch napr. v Obchodnom zákonníku,

² Dôvodová správa k zákonu č. 91/2016 Z.z.

- vykonáva kontrolnú činnosť alebo dohľad v rámci právnickej osoby aj keď nemá iný vzťah k právnickej osobe; nemusí ísť len o také kontrolné orgány, ktorých postavenie priamo upravujú právne predpisy (dozorná rada, kontrolná komisia), ale aj o kontrolné orgány zriadené právnickou osobou nad rámec obligatórnych kontrolných orgánov; v tomto prípade je možné konanie týchto osôb pričítať právnickej osobe len ak konali v záujme právnickej osoby (viď odsek 2), právnickej osobe nemožno teda pričítať konanie týchto osôb ak tieto síce konali v mene právnickej osoby alebo jej prostredníctvom, ale konali výlučne vo vlastnom záujme. Otázky kto vykonáva takúto činnosť je taktiež riešené v príslušných právnych predpisoch napr. v Obchodnom zákonníku
- vykonáva rozhodujúci vplyv na riadenie tejto právnickej osoby, ak jeho konanie bolo aspoň jednou z podmienok zakladajúcich trestnú zodpovednosť právnickej osoby; tu ide o prípady tzv. „tieňových“ (*shadow*) manažérov, ktorí síce formálne ustanovia za štatutárny orgán alebo za členov štatutárneho orgánu iné osoby, avšak fakticky spoločnosť riadia oni (napr. dojednávajú zmluvy, aj keď fakticky ich v mene spoločnosti formálne uzatvára štatutárny orgán). Porovnaj v tejto súvislosti napr. čl. 22 ods. 7 návrhu Smernice Európskeho parlamentu a Rady o spoločnostiach s ručením neobmedzeným s jediným spoločníkom (COM(2014) 212), v zmysle ktorého „*Akákoľvek osoba, ktorej nariadenia alebo pokyny konatelia spoločnosti zvyčajne plnia, sa bez toho, aby bola formálne vymenovaná, sa považuje za konateľa, pokiaľ ide o všetky povinnosti a záväzky, ktorým podliehajú konatelia*“. V tomto prípade je možné konanie týchto osôb pričítať právnickej osobe rovnako ako v osôb podľa písm. b) len ak tieto osoby konali v záujme právnickej osoby (viď odsek 2), právnickej osobe nemožno teda pričítať konanie týchto osôb ak tieto síce konali v mene právnickej osoby alebo jej prostredníctvom, ale konali výlučne vo vlastnom záujme,
- iný zamestnanec alebo osoba v obdobnom postavení (dohodár, prípadne príkazník, mandatár, resp. osoba plniaca úlohy pre právnickú osobu na základe zmluvného občianskoprávneho alebo obchodnoprávneho vzťahu) pri plnení pracovných úloh pre právnickú osobu ak koná na základe rozhodnutia, schválenia alebo pokynu orgánov právnickej osoby alebo osoby uvedenej v písmenách a) až d) (bez ohľadu na okolnosť, akou formou udeleným), alebo ak konala preto, že orgány právnickej osoby alebo osoby uvedené v písmenách a) až d) si nespĺnili zákonom uložené povinnosti v rámci dohľadu a kontroly nad činnosťou zamestnancov (napr. na úseku bezpečnosti práce), alebo ak tieto orgány alebo osoby nevykonali nevyhnutné opatrenia k zamedzeniu alebo odvráteniu následkov trestného činu. Trestná zodpovednosť právnickej osoby nevzniká pri excesívnom konaní zamestnanca, ktorý koná výlučne v svoj prospech.

„Trestný čin je spáchaný právnickou osobou aj vtedy, ak osoba uvedená v odseku 1 nedostatočným dohľadom alebo kontrolou, ktoré boli jej povinnosťou, hoci z neobľahčivosti umožnila spáchať trestný čin osobou, ktorá konala v rámci oprávnení, ktoré jej boli zverené právnickou osobou./ § 4 ods. 2/“.

„Spáchanie trestného činu právnickou osobou podľa predchádzajúceho odseku sa právnickej osobe nepričíta, ak vzhľadom na predmet činnosti právnickej osoby, spôsob spáchania trestného činu, jeho následky a okolnosti, za ktorých bol trestný čin spáchaný, je význam nesplnenia povinností v rámci dohľadu a kontroly zo strany orgánu právnickej osoby alebo osoby uvedenej v odseku 1 nepatrný./ § 4 ods.3/“.

„Trestná zodpovednosť právnickej osoby nie je podmienená vyvedením trestnej zodpovednosti voči fyzickej osobe uvedenej v odseku 1 a nie je podmienená ani zistením, ktorá konkrétna fyzická osoba konala spôsobom podľa odsekov 1 a 2./ § 4 ods.4/“.

„Trestná zodpovednosť právnickej osoby nezaniká vyhlásením konkurzu, vstupom do likvidácie, jej zrušením alebo zavedením nútenej správy./§4 ods.5/“.

Ustanovenia odsekov 1 až 5 sa použijú aj vtedy, ak

- k spáchaniu trestného činu došlo v čase od založenia právnickej osoby do jej vzniku,
- b) právnická osoba vznikla, ale súd rozhodol o jej neplatnosti,
- c) právny úkon, ktorý mal založiť oprávnenie na konanie za právnickú osobu, je neplatný alebo neúčinný,
- d) fyzická osoba, ktorá konala za právnickú osobu, nie je za takýto trestný čin trestne zodpovedná.

Odsek 6 upravuje ďalšie zákonné predpoklady, pri splnení ktorých sa rovnako aplikujú ustanovenia § 4 o trestnej zodpovednosti právnickej osoby./§4 ods.6/.

Vylúčenie trestnej zodpovednosti niektorých právnických osôb

Podľa § 5 tohto zákona nie sú trestne zodpovedné

Slovenská republika a jej orgány,

- iné štáty a ich orgány,
- medzinárodné organizácie zriadené na základe medzinárodného práva verejného a ich orgány,
- obce a vyššie územné celky,
- právnické osoby, ktoré sú v čase spáchania trestného činu zriadené zákonom,
- iné právnické osoby, ktorých majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu upravujúceho konkurzné konanie.¹⁾

Majetková účasť právnických osôb uvedených v odseku 1 na právnickej osobe nevyklučuje trestnú zodpovednosť takejto právnickej osoby podľa tohto zákona.

V tomto ustanovení sú taxatívne vymenované určité subjekty, u ktorých je vylúčená trestná zodpovednosť. Ide o subjekty, ktoré priamo vykonávajú alebo plnia úlohy štátu alebo štátnej správy, alebo boli zriadené zákonom. Vyvodzovaním trestného postihu voči týmto právnickým osobám by štát jednak postihoval sám seba, ale taktiež by to mohlo mať dopad na výkon verejnej správy. Nie všetky právnické osoby budú teda podliehať trestnej zodpovednosti. Vylúčenie trestnej zodpovednosti právnických osôb sa týka najmä štátu a jeho orgánov, ako aj iných štátov, či medzinárodných organizácií, čo zodpovedá aj medzinárodným záväzkom Slovenskej republiky. Jedinou výnimkou v zmysle odseku 2 sú právnické osoby, v ktorých majú takéto subjekty majetkovú účasť. Voči takýmto právnickým osobám, je možné vyvodiť trestnú zodpovednosť za spáchaný trestný čin. Ide najmä o právnické osoby – podniky s majetkovou účasťou štátu alebo samosprávy.

Páchateľ, spolupáchateľ, účastník

Páchateľom trestného činu podľa tohto zákona je právnická osoba, ktorej sa pričíta porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného Trestným zákonom spôsobom ustanoveným týmto zákonom. Uvedené ustanovenie definuje páchatela trestného činu spáchaného právnickou osobou.

Novoupravený § 19 TZ týkajúci sa páchatela v odseku 1 stanovuje, že: „Páchateľ trestného činu je ten, kto trestný čin spáchal sám. V odseku 2 je stanovené, že páchatelom trestného činu môže byť fyzická osoba a právnická osoba za podmienok stanovených osobitným predpisom“.

Vznik a zánik právnickej osoby upravujú špeciálne právne predpisy, napr. Obchodný zákonník. Právnická osoba je trestne zodpovedná od okamihu svojho založenia do svojho zániku, pričom je možná trestná zodpovednosť právneho nástupcu / toto u fyzickej osoby nie je možné, tam existuje princíp individuálnej trestnej zodpovednosti bez možnosti jej prevodu na iného/ taktiež vek právnickej osoby nehrá rolu a nemôže sa ani hovoriť o nejakej príčetnosti.

O spolupáchateľstvo ide vtedy ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním dvoch alebo viacerých páchatelov, z ktorých aspoň jeden je právnickou osobou. V takom prípade zodpovedá každý z nich, ako keby trestný čin spáchal sám.

Účastníkom je právnická osoba, **ktorá k spáchaniu trestného činu využila inú právnickú osobu alebo fyzickú osobu.**

Trestná zodpovednosť právneho nástupcu právnickej osoby

U právnickej osoby trestná zodpovednosť nezaniká zánikom právnickej osoby ale môže byť postúpená na právneho nástupcu tejto osoby. V opačnom prípade by sa jednoduchou likvidáciou právnickej osoby mohli jej aktéri zbaviť trestnej zodpovednosti. Na základe uvedeného bude teda trestná zodpovednosť právnickej osoby prechádzať na všetkých jej právnych nástupcov. Právne nástupníctvo bude úzko previazané najmä s prechodom imania zrušenej právnickej osoby, ktorý pojem vyjadruje najadekvátnejšie väzbu na (pôvodný) majetkový substrát právnickej osoby. Toto pravidlo bude mať jedinú výnimku, a to prípad keď celé imanie po zrušení právnickej osoby preberá fyzická osoba. Prechod trestnej zodpovednosti na jej právnych nástupcov sa týka aj uložených trestov. V prípade viacerých právnych nástupcov bude trestná zodpovednosť zaťažovať všetkých z nich a v to v rozsahu, ktorý určí súd v zmysle zásad pre ukládanie trestu (§ 11 ods. 3).

Podľa § 7 trestná zodpovednosť právnickej osoby, ktorá bola zrušená, prechádza na všetkých jej právnych nástupcov; to platí aj pre nevykonané tresty, ak odsek 3 neustanovuje inak. Trestná zodpovednosť právnickej osoby na fyzickú osobu neprechádza.

Na ukládanie úhrnného trestu, spoločného trestu, súhrnného trestu a ďalšieho trestu právneho nástupcovi právnickej osoby sa primerane použijú ustanovenia Trestného zákona; ak je takýto postup vzhľadom k povahe právneho nástupníctva vylúčený, súd môže uložiť samostatný trest.

Ak dôjde k zmene alebo zrušeniu právnickej osoby počas vykonávacieho konania, súd, ktorý rozhodol o vine a treste, na návrh právneho nástupcu tejto právnickej osoby rozhodne, či alebo v akom rozsahu sa nevykonaný trest vzťahuje aj na tohto právneho nástupcu; odsek 2 sa použije primerane.

Na účely tohto zákona sa zmenou právnickej osoby rozumie zlúčenie, splynutie alebo rozdelenie právnickej osoby, prevod imania na spoločníka, zmena právnej formy právnickej osoby alebo premiestnenie sídla právnickej osoby do zahraničia.

Podľa novej právnej úpravy budú všetky úkony smerujúce k zmene právnickej osoby budú od momentu začatia trestného stíhania a vznesenia obvinenia proti právnickej osobe podliehať súhlasu súdu. Podľa § 25 Trestného poriadku *Štatutárny orgán právnickej osoby alebo jeho člen, proti ktorej bolo začaté trestné konanie, je povinný bez meškania písomne oznámiť prokurátorovi a v konaní pred súdom predsedovi senátu vykonávanie právnych úkonov a vznik právnych skutočností, ktoré môžu spôsobiť jej zmenu, zrušenie alebo zánik.*

Na nadobudnutie účinnosti právnych úkonov smerujúcich k zmene, zrušeniu alebo zániku právnickej osoby sa vyžaduje v prípravnom konaní písomný súhlas sudcu pre prípravné konanie a v konaní pred súdom a vo vykonávaní konaní písomný súhlas predsedu senátu.

Ten, kto vedie obchodný register alebo iný zákonom určený register, zápisom v ktorom právnická osoba vzniká, nezapíše zrušenie alebo zmenu právnickej osoby do takéhoto registra, ani nevykoná jej výmaz bez súhlasu podľa odseku 2.

Osobitne je v návrhu zákona riešená problematika zmeny alebo zrušenia právnickej osoby počas vykonávacieho konania, t.j. v čase keď sa už neuplatňujú obmedzenia týkajúce sa zmeny, zrušenia alebo zániku právnickej osoby podľa § 25. Návrh zákona v tomto prípade vychádza zo zásady, že trestná zodpovednosť postihuje aj právnych nástupcov odsúdenej právnickej osoby, ktorí sú právnickými osobami. Uvedené sa vzťahuje aj na nevykonané tresty a ochranné opatrenie. Pre prípad, že právnická osoba sa zlúči s inou právnickou osobou, alebo sa rozdelí, zmení právnu formu a pod. počas vykonávacieho konania, priamo zo zákona nastane prechod trestnej zodpovednosti na všetky právnické osoby, ktorá sú právnym nástupcom pôvodnej právnickej osoby. Tento záver je nevyhnutné prijať, a to v záujme zamedzenia vyhnutia sa výkonu uloženého trestu (alebo ochranného opatrenia) po právoplatnom skončení trestného konania. Súčasne sa však zohľadňuje fakt, že nástupnícke právnické osoby nie sú totožným subjektom ako pôvodná právnická osoba, a preto sa umožňuje, aby na ich návrh trestný súd zmenil účinky prechodu trestnej zodpovednosti, t.j. rozhodol či trestná zodpovednosť prechádza na všetkých právnych nástupcov a ak áno, tak v akom rozsahu. *Príklad: právoplatne odsúdená spoločnosť A, ktorej súd právoplatne uložil trest zákazu účasti vo verejnom obstarávaní v trvaní piatich rokov sa ešte pred vykonaním celého trestu rozdelí na spoločnosti B a C. Podľa § 7 ods. 1 návrhu zákona v spojitosti so zákonom o obchodnom registri pri zápise nových spoločností B a C zapíše registrový súd do obchodného registra aj to, že tieto spoločnosti postihuje nevykonaný trest zákazu účasti vo verejnom obstarávaní. Spoločnosť B alebo C však bude môcť podať návrh súdu, aby rozhodol, že tento nevykonaný trest sa na ne nevzťahuje, alebo sa vzťahuje len v obmedzenom rozsahu. Súd podľa § 11 ods. 3 preskúma v akom rozsahu na niektorú z nich prešlo imanie zodpovedajúce prospechu alebo iné výhody zo spáchaného trestného činu, prípadne v akom rozsahu ktorákoľvek z nich pokračuje v činnosti, v súvislosti s ktorou bol spáchaný trestný čin a na podklade toho vydá nový rozsudok³.*

Účinná ľútosť

Podľa § 8 Trestná zodpovednosť právnickej osoby zaniká, ak

- zaniká trestnosť činu podľa ustanovení Trestného zákona o účinnej ľútosti osoby uvedenej v § 4 ods. 1,*
- právnická osoba dobrovoľne upustila od ďalšieho konania smerujúceho k spáchaniu trestného činu a škodlivý následok trestného činu zamedzila alebo napravila, alebo,*
- právnická osoba dobrovoľne upustila od ďalšieho konania smerujúceho k spáchaniu trestného činu a urobila o ňom oznámenie orgánu činnému v trestnom konaní alebo Policajnému zboru v čase, keď sa škodlivému následku trestného činu mohlo ešte zabrániť alebo nebezpečenstvo hroziace z trestného činu odstrániť.*

³ Dôvodová správa k zákonu č. 91/2016 Z.z.

Trestná zodpovednosť právnickej osoby podľa odseku 1 nezaniká, ak spáchala niektorý z trestných činov korupcie uvedených v treťom diele ôsmej hlavy osobitnej časti Trestného zákona alebo trestný čin poškodzovania finančných záujmov Európskej únie podľa § 261 Trestného zákona.

Osobitne sa vo vzťahu k právnickým osobám upravuje problematika účinnej ľútosti. Tieto ustanovenia sú výsledkom prispôsobenia doteraz zaužívanej právnej úpravy potrebám zohľadňujúcim fungovanie právnických osôb. Právna úprava kladie dôraz na zabránenie vzniku škodlivého následku alebo jeho nápravu, ak už nastal. Uprednostňuje sa teda reparačné pôsobenie právnickej osoby pred samotným vyvedením trestnej zodpovednosti.

Aplikovanie účinnej ľútosti však bude vylúčené v prípade trestných činov korupcie, kde Slovenská republika ratifikáciou Dohovoru o boji s podplácaním zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách (oznámenie č. 318/1999 Z. z.) a Trestnoprávneho dohovoru o korupcii (oznámenie č. 375/2002 Z. z.) prevzala záväzok vylučujúci aplikáciu ustanovení o účinnej ľútosti v prípade trestných činov korupcie a rovnako sa vylučuje vo vzťahu k trestnému činu poškodzovania finančných záujmov Európskych spoločenstiev podľa § 261 Trestného zákona.

Zahľadenie odsúdenia

K zahladeniu odsúdenia právnickej osoby dochádza vykonaním trestu./ § 9/.

TRESTY

Druhy trestov

Za spáchaný trestný čin podľa § 3 môže súd uložiť právnickej osobe tieto tresty:

- trest zrušenia právnickej osoby,
- trest prepadnutia majetku,
- trest prepadnutia vecí,
- peňažný trest,
- trest zákazu činnosti,
- trest zákazu prijímať dotácie alebo subvencie,
- trest zákazu prijímať pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie,
- trest zákazu účasti vo verejnom obstarávaní,
- trest zverejnenia odsudzujúceho rozsudku.

Zákon v tomto ustanovení taxatívne vymenováva tresty, ktoré možno právnickej osobe uložiť. Iné tresty uložiť nie je možné / zásada *nulum poena sine lege*.

Zásady ukladania trestov

- 1) Pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliada na povahu a závažnosť trestného činu, na pomery právnickej osoby vrátane jej doterajšej činnosti a na jej majetkové pomery, pričom prihliadne aj na to, či právnická osoba vykonáva činnosť vo verejnom záujme, ktorá má strategický význam pre národné hospodárstvo, obranu alebo bezpečnosť.
- 2) Pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliada tiež na
 - a) to, aby bol zabezpečený čo najmenší vplyv trestu na zamestnancov právnickej osoby,
 - b) právom chránené záujmy poškodených a veriteľov právnickej osoby, ktorých pohľadávky voči právnickej osobe vznikli v dobrej viere a nemajú pôvod v trestnej činnosti alebo nesúvisia s trestným činom spáchaným právnickou osobou,
 - c) pôsobenie právnickej osoby po spáchaní trestného činu, najmä na jej účinnú snahu odstrániť škodlivé následky trestného činu alebo dobrovoľne nahradiť spôsobenú škodu,
 - d) očakávaný dôsledok výkonu trestu pre ďalšiu činnosť právnickej osoby,
 - e) pomer, v akom na právnickú osobu prešli výhody z trestného činu spáchaného v spolupáchateľstve.
- 3) Súd pri určovaní druhu trestu a jeho výmery u právnych nástupcov právnickej osoby podľa § 7 ods. 1 alebo ods. 3 prihliadne aj na to, v akom rozsahu na niektorého z nich prešlo imanie zodpovedajúce prosperite alebo iné výhody zo spáchaného trestného činu, alebo v akom rozsahu ktorýkoľvek z nich pokračuje v činnosti, v súvislosti s ktorou bol trestný čin spáchaný.

- 2) Tresty uvedené v § 10 možno uložiť samostatne alebo možno uložiť viac týchto trestov popri sebe. Popri sebe nemožno uložiť trest zrušenia právnickej osoby a trest prepadnutia majetku, trest prepadnutia majetku a peňažný trest a trest prepadnutia majetku a trest prepadnutia veci. Trest zverejnenia odsudzujúceho rozsudku možno uložiť iba popri niektorom z trestov uvedených v § 10 písm. a) až h).

Ustanovujú sa zásady ukladania trestov pre právnické osoby založené na princípe proporcionality trestu. V odseku 1 sa ustanovuje, že súd pri určovaní druhu trestu a jeho výmery prihliada najmä na povahu a závažnosť trestného činu, na pomery právnickej osoby vrátane jej doterajšej činnosti a na jej majetkové pomery, pričom prihliadne aj na to, či právnická osoba vykonáva činnosť vo verejnom záujme, ktorá má strategický význam pre národné hospodárstvo, obranu alebo bezpečnosť. Pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliada tiež na to, aby postihovali právnickú osobu tak, aby bol zabezpečený ich čo najmenší vplyv na zamestnancov, na právom chránené záujmy poškodených a veriteľov právnickej osoby, ktorých pohľadávky voči trestne zodpovednej právnickej osobe vznikli v dobrej viere a nemajú pôvod alebo nesúvisia s trestným činom právnickej osoby, na pôsobenie právnickej osoby po spáchanom čine, najmä na jej účinnú snahu nahradiť spôsobenú škodu alebo odstrániť iné škodlivé následky trestného činu, na očakávaný dôsledok trestu pre jej ďalšiu činnosť, na pomer, v akom na ňu prešli výhody z trestného činu spáchaného v spolupáchatelstve (ods. 2)

V odseku 3 sa stanovujú podmienky pre ukladanie trestov právnym nástupcom právnickej osoby, pričom sa určuje, že pri rozhodovaní treba prihliadnuť primárne na to, v akom rozsahu na niektorého z nástupcov prešlo imanie zodpovedajúce prospachu, sekundárne na iné výhody zo spáchaného trestného činu a subsidiárne aj na to v akom rozsahu ktorýkoľvek z nástupcov pokračuje v činnosti, v súvislosti s ktorou bol spáchaný trestný čin.

Trest zrušenia právnickej osoby

- 1) *Súd uloží trest zrušenia právnickej osoby, ktorá má sídlo v Slovenskej republike, ak jej činnosť bola úplne alebo prevažne využívaná na páchanie trestnej činnosti.*
- 2) *Súd môže uložiť trest zrušenia právnickej osoby aj vtedy, ak právnickú osobu odsudzuje za trestný čin, za ktorý Trestný zákon umožňuje uložiť trest odňatia slobody na dvadsaťpäť rokov alebo trest odňatia slobody na doživotie.*
- 3) *Právoplatnosťou rozhodnutia, ktorým bol uložený trest zrušenia právnickej osoby, vstupuje právnická osoba do likvidácie.*
- 4) *Ak je právnickou osobou komoditná burza, môže súd uložiť trest zrušenia právnickej osoby až po vyjadrení príslušného orgánu, ktorý udeľuje povolenie na vznik a činnosť komoditnej burzy podľa osobitného predpisu,²⁾ k možnostiam a dôsledkom jeho uloženia; na toto vyjadrenie súd pri svojom rozhodovaní prihliadne.*
- 5) *Ak je právnickou osobou dohliadaný subjekt finančného trhu³⁾ podliehajúci dohľadu vykonávanému Národnou bankou Slovenska, súd mu môže uložiť trest zrušenia právnickej osoby až po vyjadrení Národnej banky Slovenska k možnostiam a dôsledkom jeho uloženia; na toto vyjadrenie súd pri svojom rozhodovaní prihliadne.*

V tomto ustanovení sú uvedené podmienky ukladania trestu zrušenia právnickej osoby. V odseku 1 sa uvádza **jeho obligatórne** uloženie v prípadoch, ak činnosť právnickej osoby bola úplne alebo prevažne využívaná na páchanie trestnej činnosti, teda v prípadoch ak činnosť právnickej osoby je obmedzená na páchania trestnej činnosti. V odseku 2 sa upravuje **fakultatívne uloženie** trestu zrušenia právnickej osoby, a to v prípadoch, ak súd odsudzuje právnickú osobu za trestný čin, za ktorý Trestný zákon umožňuje uložiť trest odňatia slobody na dvadsaťpäť rokov alebo na doživotie. V odseku 3 sa ustanovuje, že právoplatnosťou rozhodnutia, ktorým bol uložený trest zrušenia právnickej osoby, takáto právnická **osoba vstupuje do likvidácie**. V odseku 4 sa stanovuje postup súdu v prípade uloženia trestu zrušenia právnickej osoby, ktorá je komoditnou burzou a to vyžiadanim si vyjadrenia príslušného orgánu verejnej správy, ktorý udeľuje povolenie na vznik a činnosť komoditnej burzy osobitného predpisu, ktorým je zákon č. 92/2008 Z. z. o komoditnej burze a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. O správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov. V odseku 5 sa obdobným spôsobom upravuje postup súdu v prípade uloženia trestu zrušenia právnickej osoby, ktorá je dohliadaným subjektom finančného trhu podliehajúcim dohľadu vykonávanému Národnou bankou Slovenska⁴.

Trest prepadnutia majetku

1. *Trest prepadnutia majetku súd uloží právnickej osobe, ktorá spáchala trestný čin uvedený v § 58 ods. 2 Trestného zákona, ak nadobudla majetok aspoň v značnom rozsahu trestnou činnosťou alebo z príjmov pochá-*

⁴ Dôvodová správa k zákonu 91/2016Z.z

- dzajúcich z trestnej činnosti, alebo ak právnická osoba spáchala trestný čin uvedený v § 58 ods. 3 Trestného zákona.*
2. *Trest prepadnutia majetku postihuje majetok odsúdenej právnickej osoby, ktorý jej zostane po skončení konkurzného konania vyhláseného na výkon trestu prepadnutia majetku, po uspokojení všetkých pohľadávok proti podstate a všetkých prihlásených pohľadávok.*
 3. *Vlastníkom prepadnutého majetku sa stáva štát, ak súd nerozhodne inak na základe vyhlásenej medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná.*
 4. *Ak je právnickou osobou dohliadaný subjekt finančného trhu podliehajúci dohľadu vykonávanému Národnou bankou Slovenska, súd mu môže uložiť trest prepadnutia majetku až po vyjadrení Národnej banky Slovenska k možnostiam a dôsledkom jeho uloženia; na toto vyjadrenie súd pri svojom rozhodovaní prihliadne.*

§ 13 určuje podmienky pre uloženie trestu prepadnutia majetku právnickej osoby, a to **obligatórne** v prípade odsúdenia právnickej osoby za trestný čin uvedený v § 58 ods. 2 Trestného zákona ak súčasne právnická osoba nadobudla majetok aspoň v značnom rozsahu trestnou činnosťou alebo z príjmov pochádzajúcich z trestnej činnosti a rovnako obligatórne v prípade odsúdenia právnickej osoby za trestný čin uvedený v § 58 ods. 3 Trestného zákona. V odseku 2 sa upravujú následky trestu prepadnutia majetku, ktorými sú vyhlásenie konkurzu na odsúdenú právnickú osobu, ktorý sa vykoná podľa zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a okruh majetku, ktorý možno týmto trestom postihnúť. Trest prepadnutia majetku vo vzťahu k odsúdeným fyzickým osobám a právnickým osobám sa vykoná identicky, t. j. vyhlásením konkurzu na majetok odsúdenej osoby. Okruh majetku, ktorý možno postihnúť trestom prepadnutia majetku sa odvíja od právnej úpravy zákona o konkurze a reštrukturalizácii. V zmysle takejto úpravy, majetok, ktorý vo všeobecnosti nepodlieha konkurzu, nebude postihovaný ani trestnoprávnou sankciou. Takáto konštrukcia umožňuje, aby v rámci konkurzného konania, prostredníctvom jeho špecifických inštitútov (napr. odporovateľnosť) boli riešené aj právne úkony, ktoré boli odsúdeným dlžníkom vykonané v úmysle ukrátiť (aj budúce) pohľadávky veriteľov. V odseku 3 sa ustanovuje, že vlastníkom prepadnutého majetku sa stáva štát, ak súd nerozhodne inak na základe vyhlásenej medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná. V tejto súvislosti rovnako ako s platnou úpravou trestu prepadnutia majetku u fyzických osôb, resp. ochranného opatrenia zhabania majetku podľa § 83b Trestného zákona, sa postihne majetok odsúdenej osoby, ktorý vlastní po skončení konkurzného konania a ten sa stane majetkom Slovenskej republiky, ak sa nerozhodne na základe vyhlásenej medzinárodnej zmluvy inak. V odseku 4 sa určuje postup súdu pri ukladaní trestu prepadnutia majetku právnickej osobe, ktorá je dohliadaným subjektom finančného trhu podliehajúcim dohľadu vykonávanému Národnou bankou Slovenska. V takomto prípade súd pred uložením trestu požiada o vyjadrenie Národnej banky Slovenska a pri ukladaní trestu prihliadne na jej vyjadrenie. Návrh zákona tak preberá doterajšiu filozofiu Trestného zákona, ktorý kladie v prípade prepadnutia majetku dôraz na ochranu práva a právom chránených osôb – v tomto prípade veriteľov právnickej osoby⁵.

Trest prepadnutia veci

Súd uloží právnickej osobe trest prepadnutia veci za podmienok pre ukládanie tohto trestu ustanovených v § 60 Trestného zákona.

Trest prepadnutia veci bude možné uložiť za rovnakých podmienok ako u fyzickej osoby.

Peňažný trest

Súd môže uložiť právnickej osobe peňažný trest od 1500 eur do 1 600 000 eur.

Uvedený peňažný trest bude možné uložiť právnickej osobe za všetky trestné činy uvedené § 3 návrhu zákona.

Trest zákazu činnosti

1. *Trest zákazu činnosti môže súd uložiť na jeden rok až desať rokov, ak právnickú osobu odsudzuje za trestný čin spáchaný v súvislosti s touto činnosťou.*
2. *Trest zákazu činnosti spočíva v tom, že sa právnickej osobe po dobu výkonu tohto trestu zakazuje výkon jedného alebo viacerých predmetov podnikania alebo takej činnosti, na ktorú treba osobitné povolenie, alebo ktorej podmienky výkonu upravuje osobitný predpis.⁴*

⁵ Dôvodová správa k zákonu 91/2016 Z.z

3. Ak je právnickou osobou dohliadaný subjekt finančného trhu³⁾ podliehajúci dohľadu vykonávanému Národnou bankou Slovenska, súd mu môže uložiť trest zákazu činnosti až po vyjadrení Národnej banky Slovenska k možnostiam a dôsledkom jeho uloženia; na toto vyjadrenie súd pri svojom rozhodovaní prihliadne.

Zákaz činnosti právnickej osoby sa týka určitej činnosti, ku ktorej je potrebné osobitné povolenie, alebo ktorých podmienky upravuje osobitný zákon a v súvislosti s ktorou došlo k spáchaniu trestného činu. Trest zákazu činnosti môže súd uložiť na jeden rok až desať rokov alebo aj natrvalo. Pre stanovenie druhu a výmery trestu pre právnickú osobu súd prihliadne okrem iného na následok uloženia trestu na samotnú budúcu činnosť právnickej osoby ako aj na dôsledky, ktoré môže mať uloženie takéhoto trestu na tretie osoby.

Trest zákazu prijímať dotácie alebo subvencie

1. Trest zákazu prijímať dotácie alebo subvencie súd uloží na jeden rok až desať rokov, ak právnickú osobu odsudzuje za trestný čin spáchaný v súvislosti so žiadosťou o dotáciu, subvenciu, príspevok alebo iné plnenie zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie, rozpočtu štátneho fondu, rozpočtu vyššieho územného celku alebo rozpočtu obce, s ich poskytovaním alebo využívaním.
2. Trest zákazu prijímať dotácie alebo subvencie spočíva v tom, že sa právnickej osobe po dobu výkonu tohto trestu zakazuje uchádzať sa alebo prijať dotáciu, subvenciu, príspevok alebo iné plnenie zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie, rozpočtu štátneho fondu, rozpočtu vyššieho územného celku alebo rozpočtu obce.

Trest zákazu prijímať dotácie alebo subvencie znemožňuje, aby sa odsúdená právnická osoba mohla o takéto finančné prostriedky uchádzať, resp. ich prijať. Porušenie tohto zákazu bude zakladať trestnú zodpovednosť pre trestný čin marenia výkonu úradného rozhodnutia (viď čl. III). Na účely zabezpečenia riadneho výkonu tohto trestu sa do zákonov všeobecne upravujúcich poskytovanie dotácií zavádza nová podmienka, ktorá musí byť splnená, a to skutočnosť, že žiadateľovi o dotáciu, ktorým je právnická osoba, nebol právoplatne uložený trest zákazu prijímať verejné dotácie a subvencie.

Uloženie tohto trestu sa bude súčasne evidovať v registroch, do ktorých zápisom právnická osoba vzniká, a to v záujme zabezpečenia publicity tejto právnej skutočnosti, a to v záujme minimalizovať rizika porušovania uloženého zákazu.

Trest zákazu prijímať pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie

1. Trest zákazu prijímať pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie súd uloží na jeden rok až desať rokov, ak právnickú osobu odsudzuje za trestný čin spáchaný v súvislosti so žiadosťou o pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie podľa osobitného predpisu⁵⁾ alebo o iné plnenie z fondov Európskej únie, s ich poskytovaním alebo využívaním.
2. Trest zákazu prijímať pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie spočíva v tom, že sa právnickej osobe po dobu výkonu tohto trestu zakazuje uchádzať sa alebo prijať pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie podľa osobitného predpisu⁵⁾ alebo iné plnenie z fondov Európskej únie.

Trest zákazu prijímať pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie znemožňuje odsúdenej právnickej osobe prijímať pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie na dobu určenú súdom v rozsudku v trvaní od jedného roka do desiatich rokov, ak právnická osoba spáchala trestný čin v súvislosti so žiadosťou o pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie podľa zákona č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva v znení neskorších predpisov alebo o iné plnenie z fondov Európskej únie, s ich poskytovaním alebo využívaním. Porušenie tohto zákazu bude zakladať trestnú zodpovednosť pre trestný čin marenie výkonu úradného rozhodnutia (viď čl. III).

Trest zákazu účasti vo verejnom obstarávaní

1. Trest zákazu účasti vo verejnom obstarávaní súd uloží na jeden rok až desať rokov, ak právnickú osobu odsudzuje za trestný čin spáchaný v súvislosti s verejným obstarávaním alebo so žiadosťou o pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie podľa osobitného predpisu⁵⁾ alebo o iné plnenie z fondov Európskej únie, s ich poskytovaním alebo využívaním.
2. Trest zákazu účasti vo verejnom obstarávaní spočíva v tom, že sa právnickej osobe po dobu výkonu tohto trestu zakazuje zúčastniť sa vo verejnom obstarávaní.

Trest zákazu účasti na verejnom obstarávaní znemožňuje odsúdenej právnickej osobe zúčastniť sa verejného obstarávania na dobu určenú súdom v rozsudku v trvaní od jedného roka do desiatich rokov, ak právnická osoba spáchala trestný čin v súvislosti s verejným obstarávaním alebo v súvislosti so žiadosťou o pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie. Z povahy veci pôjde predovšetkým o niektorý z trestných činov machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 266 až § 268 Trestného zákona. Porušenie tohto zákazu bude zakladať trestnú zodpovednosť pre trestný čin marenie výkonu úradného rozhodnutia

Trest zverejnenia odsudzujúceho rozsudku

1. *Súd môže uložiť trest zverejnenia odsudzujúceho rozsudku alebo jeho časti, ak je potrebné oboznámiť verejnosť s odsudzujúcim rozsudkom, najmä vzhľadom na okolnosti alebo závažnosť trestného činu, alebo ak to vyžaduje záujem na ochrane bezpečnosti alebo zdravia ľudí, zvierat alebo majetku. Odsudzujúci rozsudok sa zverejňuje v Obchodnom vestníku; súd môže súčasne určiť jednu alebo viaceré prevádzky alebo organizačné zložky právnickej osoby, v ktorých má byť rozsudok zverejnený. Súd súčasne určí rozsah a spôsob zverejnenia odsudzujúceho rozsudku a lehotu, v ktorej má byť rozsudok zverejnený.*
2. *Trest zverejnenia odsudzujúceho rozsudku spočíva v tom, že odsúdená právnická osoba zverejní na svoje náklady odsudzujúci rozsudok alebo súdom určenú časť takého rozsudku v Obchodnom vestníku alebo aj v jednej alebo viacerých prevádzkach alebo organizačných zložkách právnickej osoby s uvedením názvu a sídla odsúdenej právnickej osoby. V odsudzujúcom rozsudku, ktorý má byť zverejnený, musia byť pred zverejnením údaje umožňujúce identifikáciu osoby, ktorá je odlišná od odsúdenej právnickej osoby, anonymizované.*

Trest zverejnenia odsudzujúceho rozsudku môže pôsobiť ako veľmi účinný nový druh trestu, ktorý bude využívaný najmä v tých prípadoch, keď bude potrebné oboznámiť verejnosť s protiprávnou činnosťou odsúdenej právnickej osoby, napr. v prípadoch ohrozenia zdravia ľudí, zvierat, majetku alebo ochrany životného prostredia.

Primárne bude publikačným zdrojom Obchodný vestník, pričom súd bude môcť uložiť aj zverejnenie v inom verejnom oznamovacom prostriedku (napr. periodická tlač s celoslovenskou alebo regionálnou pôsobnosťou, nemožno vylúčiť ani zverejnenie na internete) alebo aj v prevádzkových priestoroch právnickej osoby. Náklady spojené so zverejnením rozsudku bude znášať vždy odsúdená právnická osoba. V právnom poriadku Slovenskej republiky nejde o úplne neznámy typ sankcie ukladanej fyzickým osobám alebo právnickým osobám porušujúcim právne normy.

Záver

K horeuvedenému, do slovenského právneho poriadku pred nedávnym zavedením právneho inštitútu zatiaľ nie sú žiadne praktické poznatky a skúsenosti. Či to bol správny alebo nesprávny legislatívny krok ukáže bližšia ako aj vzdialenejšia budúcnosť.

Zhrnutie

Autor sa v článku podrobne venuje trestnej zodpovednosti právnických osôb v Slovenskej republike, tak ako bola do právneho poriadku Slovenskej republiky zavedená zákonom č.91/2016 Z.z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Sústreď sa na význam tohto trestnoprávneho inštitútu, dôvody jeho prijatia, ako aj na základné atribúty vyplývajúce z tohto zákona.

Summary

The author describes in detail the criminal liability of legal entities in the Slovak Republic, as it was introduced into the legal order of the Slovak Republic by Act No.91 / 2016 Zz. On Criminal Liability of Legal Entities and on Amendments to Certain Laws. It focuses on the importance of this Criminal Law Institute, the reasons for its adoption, as well as the fundamental attributes of this Act.

Použitá literatúra:

1. Dôvodová správa k zákonu č. 91/2016 Z.z.
2. Zákon č.91/2016 Z.z.
3. Zákon č. 300/2005 – Trestný zákon.